

τὸ ἀνήθηκε ; Πρέπει ὅμως νὰ ἰδοῦμε ἀν εἶνε καὶ ὠφελιμῆ. Ἐνα κανόνι ποῦ ρίχνει μιὰ σφαῖρα 100 λιτρῶν εἶνε βέβαια δύναμη. Μάλιστα δταν τὴ ρίχνει στὸ ἀντίπαλο πρόχωμα. Ἐχει τὸ θαυμασμὸ καὶ τὰ χεροκροτήματά μας. Ὁταν ὅμως τὸ κανόνι αὐτὸ ἀδειάζεται καταπάνου μας καὶ μᾶς κάνει σύφαλα, τὶ θαυμασμὸ καὶ τὶ χεροκροτήματα μποροῦμε νὰ τοῦ δώσουμε ; Ἐτσι κατάντησε ὁ τύπος σήμερα στὸν τόπο μας. Κάθε ἀγῆ καὶ κάθε μεσημέρι ἀδιάζεται καταπάνω μας τὸ κανόνι καὶ τὰ κάνει δ-λα γῆς Μαδιάμ. Κολακεύει τὶς ἀδυναμίες μας, στερεώνει τὶς πρόληψές μας, φουντώνει τὶς ἀμυαλιές μας, ἐρεθίζει τὰ προσωπικά πάθη μας, φλομώνει τὸ νοῦ μας πέρα καὶ πέρα. Μᾶς δίνει λόγια καὶ παίρνει τῆς πεντάρης μας. Ἡῦρε ἓνα κοινὸ ἀπλαστο κι' ἀνίδεο, ποῦ αἰσθάνεται τὴν προπατορικὴ ἀχορταγιά στὰ παχειὰ λόγια καὶ τοῦ τὰ σερβίρει προθυμα. Ἐτσι μοῦ φαίνεται καθένας ποῦ φιλοδοξεῖ νὰ κρατῆ μιὰ πατσαούρα στὸ χέρι του, πῶς ἀνοίγει καὶ μιὰ λωκάντα. Λωκάντα ποῦ προσφέρει στοὺς πελάτες τῆς τὰ πιδ βρωμερὰ κι' ἐπίφοβα φαγητά. Τὰ ἐνιά κεφάλια τῶν φιδιῶν ποῦ ἐπρόσφερε ἡ κακὴ πεθερὰ στὴ νύφη τῆς, ἐκεῖ μέσα εἶνε. Μᾶς πουλάει τὰ φαρμακερὰ φιδοκέφαλα καὶ παίρνει τῆς πεντάρης μας. Μ' ἐκείνες ἀνοίγει σαλονια, δίνει τσάι, ποζάρει γιὰ ὁμογενεῖς, γιὰ ἐπιλεχτοῦς, γιὰ πατριώτης ἀκόμα καὶ φέρνει ταχυπιστήριο. Καὶ αὐτὸ λέγεται μεγάλο ἐθνικὸ κατόρθωμα !

Ντροπὴ σας ! Ντροπὴ σας καὶ ντροπὴ μας στὰ χάλια ποῦ καταντήσαμε ! Ἐσεῖς οἱ δημοσιογράφοι ; Ἐμεῖς οἱ ἀναγνώστες σας. Ἐσεῖς οἱ μυαλωμένοι ; Ἐμεῖς οἱ ἀμυαλοὶ. Ἐσεῖς οἱ Ἀνέζες Καρατζᾶ κι' Ἐμεῖς τὰ ἔμβρυα. Γράφετε ! γράφετε ! γράφετε ! Χύνεται τὴν Ἰππεκακουάνα, τὴ μορφίνη, τὴν ἐρυσιβάδη βρίζα μὲ τ' ἀσπί. Κ' ἔπειτα μᾶς κοκκορεύεσθε. Μᾶς διαλαλεῖτε πῶς φέρατε τελειώτερα μηχανήματα. Γιὰ ποῖο σκοπὸ ; Γιὰ νὰ μᾶς φέρνετε γρηγορώτερα τὸν ἐμετό, τὴ νάρκη καὶ τὴν ἔκτρωση. Ἐκτρωσὴ σωματικὴ, ἔκτρωσὴ πνευματικὴ, ψυχικὴ, ἐθνικὴ, Κι' ἐνῶ γιὰ τὴν Ἀνέζω Καρατζᾶ σηκώθηκε Ἀστυνομία καὶ Εἰσαγγελία στὸ ποδᾶρι, γιὰ σᾶς τίποτα. Προχτὲς ὁ κ. Βούλτσος ἐτηλεφώνησε στὸ Πραχτορεῖο νὰ μὴ διαλαλοῦνε οἱ λοῦστροι τὰ περιεχόμενα. Ὅχι τοῦ κασελιοῦ τους ἀλλὰ τῶν ἐφημερίδων σας. Θὰ πῆ πῶς τὰ βρίσκει πολὺ βλαβερὰ κι' ἀνήθηκx γιὰ νὰ τὸ κἀνη. Πῶς κα-

ταστρέφουν τὸν πρόλιτη μόνον μὲ τὸ ἀκουσμα. Τρισχειρότερα κι' ἀπὸ πανοῦκλα κι' ἀπὸ λοιμικὴ Ὅμως ὡς ἐκεῖ παραπάνου τίποτα. Ἀπαγορεύει τὶς ματρῶνες ποῦ κάθονται στὴ πόρτα τῶν πορνεῶν καὶ προσκαλοῦν μὲ γαργαλιστικὰ λόγια τοὺς πελάτες. Τὰ καταστήματα ὅμως τ' ἀφίνει ἀνοιχτά. Δὲν μπορεῖ νὰ τὰ κλείσῃ. Ἐχοῦμε Σύνταγμα. Καὶ τὸ χαϊδεμμένο μας εἶνε ἀφιερωμένο στὸν πατριωτισμὸ δλων τῶν Ἑλλήνων. Ἐμένα, ἐσένα, τοῦ κ. Γιάνναρη, τοῦ κ. Γιολδάση καὶ τῶν ἄλλωνῶν σας. Ὁ ἑαυτός σας εἶνε Ἀστυνομία, ὁ ἑαυτός σας Εἰσαγγελία στὰ φύλλα σας. Ἄν τὴν ἐξασκούσατε στοχαστικὰ κι' ἔτσι ἐφέρνητε ταχυπιστήρια, βέβαια θὰ τὸ λέγαμε ἐθνικὸ κατόρθωμα. Ὅπως τὰ φέρνετε τὸρα δὲν εἶστε παρὰ τῆς πεντάρης βιομηχανοί.

Συναΐζετε πεντάρης ὅσες θέλετε. Δὲν σᾶς ζηλεύουμε Τυλιχθῆτε ὅμως στὰ σεντόνια σας σάν τὴν Ἀνέζω στὸ μαντυλὸ τῆς καὶ λουφάζετε.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΒΡΑΜΗΣ

Τ' ΑΓΚΑΘΙΑ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑΣ

στὸ κ. Ι. Βλαχογιάννη

— Εἴμαστε τοῦ ἡλίου παιδιὰ
Οἱ χρυσὲς ἀχίδες τοῦ μᾶς γέννησαν μὲν ἀγῆν μ' ἓνα τους φίλημα.
Ἐχομε τὸ χροῶμα του. Ἐχομε τὴν ὁμορφιά τους.
Δὲν πήρανε τὸ πράσινο, τὸ πρόστυχο τοῦ ὄχλου χροῶμα τα φύλλα μας.
Δὲν εἴμαστε χυδαῖοι σάν τὰ δέντρα μεις.
Ἐχομε πατέρα τὸν ἡλιο
Εἴμαστε σάν κι' αὐτὸν μεγάλα σάν κι' αὐτὸν ψηλά.
Εἴμαστε ἡλιοι κι' ἔμεις.
Εὐγενικὸς ἰχθὺρ ῥεῖε μέσα μας κι' ἀν εἴμαστε στὴ γῆ ριζωμένα δὲν πήραμε τὸ χροῶμα τῆς.
Εἴμαστε μεγάλα κι' εὐγενικά, εἴμαστε σάν τὸν ἡλιο ψηλά κι' ἔμεις.
Μακροῖά μας ὁ κάθε χυδαῖος καὶ ταπεινός.
... Ἀδτὰ τὰ καυχησάδικα λόγια λέγανε τὰγκάδια τὰ ξερὰ ντυμένα μὲ τ' ἀρρωστιάτικο κίτρινο χροῶμα, μὲ τὸ χροῶμα τοῦ μαρμαροῦ καὶ τοῦ θανάτου καὶ περιζωναν ἀπειλητικὰ τὰ πόδια πανύψηλου κυπαρισιοῦ.
Καὶ τὸ θεώρητο κυπαρίσι ποῦ ἀκουμποῦσε σιτὸν οὐρανὸν ἡ κορφὴ του, στὰ λόγια ἀδτὰ τῶν φαντασμένων ἀγκυθιῶν ἔγειρε λίγo τὴ κορφὴ του μέσα σι' ἀγροῦ τοῦ φύσημα καὶ κἀκεῖ ἔειπε
Καὶ τ' ἀγέρι ποῦ χαιδεύει κείνη τὴ σιγμὴ τὸ κορμί του κἀκεῖ τί ἀκουσε καὶ κἀκεῖ ἀντιλάλησε τριγύρω.
ΤΑΚΗΣ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΗΣ

ἜΡΓΑ ΚΙ' ἩΜΕΡΑΙ

ΛΙΓΟ ΝΕΡΟ ΣΤΟ ΚΡΑΣΙ

Ἡ τρέλλα γιὰ τὰ ἄτομα εἶνε φαινόμενο σπάνιο κι' ἐξαιρετικὸ, γιὰ τοὺς λαοὺς ὅμως καὶ τὰς ἐποχὰς ἀποτελεῖ κανόνα. Αὐτὸ μαθαίνουν ἀπὸ τὴν ἱστορία κι' ἀπὸ τὴν Παρατήρησι ὅσοι ξέρουν νὰ διαβάζουν τὰ γραμμένα καὶ νὰ μελετοῦν ὅσα δλέπουν.

Ὅσοι ὅμως ἐννοίωσαν τὰ καθέκαστα τῆς παραφροσύνης τοῦ πλήθους, ἅμα δοῦν τὸ λαὸ νὰ κατέχεται ἀπὸ μονοϊδεασμὸ καὶ τὴν ἐπακόλουθη παραφροῶν, δὲν προσπαθοῦν νὰποδείξουν, ὅτι ὁ κοσμικὸς παραλογισμὸς καὶ τρέχει στὸν κρεμνὸ, ἀλλὰ στρέφονται νὰ γνωρίσουν τὸν ὑπνωτιστὴ ὁδηγὸ τοῦ λαοῦ, ζητοῦν νὰ νοιώσουν τὸ πῶς ἐπροκάλυψε τὴν τρέλλα καὶ νὰ ξεδιαλύνουν τὸν σκοπὸ διὰ τὸν ὁποῖον ἡ παραφροσύνη τοῦ πλήθους θὰ χρησιμεύσῃ.

Βλέποντας τελευταῖα ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὄρχισε ν' ἀναδεύεται μωρμουρίζοντας καθαρὰ «Πόλεμος», ἐζήτησα νὰ μάθω τὸν ὑποβόλεα τῆς ἰδέας.

Γνωρίζοντας δὲ, ὅτι δταν ὁ λαὸς μωρμουρίζει, ἡ θρονηφανεῖ ΚΑΤΙ σημαίνει ὅτι αὐτὸ τὸ ΚΑΤΙ πρέπει νὰ γίνῃ ὅπως τὸ μωρμουρίζει καὶ ὅχι ὅπως θὰ ἦτο δυνατό νὰ γίνῃ, ἐπροσπάθησα νὰ θρῶ τὴν πεσιότητα τῆς ὑποβαλλομένης ἰδέας.

Μ' ἄλλα λόγια ἐσκέφθηκα καὶ εἶπα τ' ἀκόλουθα:

Ἐπειδὴ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς σήμερα δὲν ὄρχισε νὰ λῆθ, ὅπως ἐπρεπε νὰ λῆθ, ὅτι πρέπει νὰ παρασκευασθοῦμε πρὸς πόλεμον ὅσο μποροῦμε ταχύτερα, καλλίτερα καὶ δίχως ἀργοπορία, ἀλλὰ μωρμουρίζει «Α ν τ ἄ ρ τ ε ς—Ἐ π ἰ ὀ τ ρ α τ ε ἰ α—Ἠ ὀ λ ε μ μ ο ς ὀ π ω ς, ὀ π ω ς» πρέπει νὰ μιλήσοῦμε μερικὰ μυστικὰ μὲ τὸν ὑποβόλεα τοῦ πολεμικοῦ μένους.

Κ' ἐπρόθεσα : Πρέπει νὰ ποῦμε τὰ κρυφὰ λόγια στὸν ἀνθρώπο τῆς ἡμέρας, διότι δυστυχῶς κι' αὐτὴ τὴ φράσ τὸ παλινὸ ρητὸ «φωνὴ λαοῦ, φωνὴ θεοῦ» ἀποδεικνύεται σφαλῆρὸ. ἀν δεχθοῦμε—ὅπως εἶνε—τὴ φωνὴ τοῦ θεοῦ ἴση μὲ τὴ φωνὴ τῆς φρονήσεως.

Ἄλλὰ ἡ ἀκουομένη σήμερα παράλογη καὶ παράτολμη Λαϊκὴ φωνὴ εἶνε τάχα ἡ γνήσια φωνὴ τοῦ ἐργάτου τοῦ πολεμικοῦ μονοϊδεασμοῦ;

Αὐτὸ θὰ δοῦμε πρῶτα.

Ὅταν δὲ ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ βοὴ «Πόλεμος ὅπως», ὅπως εἶνε ἡ φωνὴ τῆς φωνῆς του καὶ τ' ἀρειμάνεια λόγια δικὰ του λόγια, τότε θὰ ποῦμε καὶ μεις πρὸς τὸν ἀγαθὸ Καλιόστρο τὰ λόγια μας ὅπως συνειθίσασαμε νὰ τὰ λέμε, ξερὰ σταράτα κι' ἀπὸ τὴν ἀνάποδη.

Τ' ὁμορφο ἱστορικὸ εἶνε πασίγνωστο στὸν Ἑλληνοῦμὸ.

Ἐντιμώτατος καθηγητῆς παραμελῶντας λιγάκι τὴν ἀόριστη διδασκαλία τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν νόμων τοῦ φυσικοῦ δικαίου, ἐφρόντισε ν' ἀποδείξῃ ταπεινῶντας σὲ ξένους τόπους τὰ φυσικὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων.

Αὐτὴ εἶνε ἡ ὄρατα ἀπαρχὴ. Τὴν ἐπραγματοποίησε δὲ ὅσο μποροῦσε καλλίτερα καὶ ἀξιοστρεπέστερα. Μίλησε μὲ τὴ γλῶσσα τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀλήθειας καὶ τὰ λόγια του ἐσυγκίνησαν, ἀκούσθη-

4 ΑΡΧΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΔΟΓΓΟΥ

ΔΑΦΝΗΣ ΚΑΙ ΧΛΟΗ

Μετάφραση Ἡλία Π. Βουτιερῖδου

Αὐτός, ἀφοῦ κάθησε κοντὰ τους, ἔτσι τοὺς μίλησε :
— Ἐγὼ, παιδιὰ μου, εἶμαι ὁ γέρο Φιλητᾶς, ποῦ πολλὰ τραγοῦδια σ' αὐτὲς ἔδω τις Νύμφες τραγοῦδησα καὶ πολλὲς φορές γιὰ χάρη ἐκείνου τοῦ Πάνα ἐπαιζα τὸ σουραῦλι καὶ μεγάλο κοπαδι βοϊδιῶν ὀδήγησα μονόχα μὲ μουσική. Κ' ἦρθα τώρα ὅσα εἶδα νὰ σᾶς φανερώσω κι' ὅσα ἀκουσα νὰ σᾶς εἰπῶ. Ἐχω κῆπο φτιασμένο μὲ τὰ χέρια μου, ποῦ τότε φύτεψα ἀφόντας ἀπὸ γεράματα ἐπψα νὰ βόσκω ὅσα φέρνουν οἱ ἐποχὲς ὅλα τάχω στὸν κῆπον αὐτὸ σὲ κἀθ' ἐποχῆ. Τὴν ἀνοιξῆ, τριαντάφυλλα, κρίνους καὶ ὑάκινθο καὶ δυὸ λογιῶν γιούλια· τὸ καλοκαίρι, παπαρούνες κι' ἀχλαδιὰ καὶ μῆλα καὶ λογιῶν· τώρα, κι' ἀμπέλια καὶ συκιές, καὶ

ροϊδιές καὶ σμέρτα χλωρὰς Σ' αὐτὸν τὸν κῆπο κοπαδία πουλιῶν μαζεύονται τὸ πρῶτ, ἀλλὰ γιὰ νὰ βροῦν θροφή κι' ἀλλὰ γιὰ νὰ κελαδησοῦν· γιὰτὶ εἶναι πυκνοφυτεμένος κι' ἔχει ἰσκιωμὰ καὶ ποτίζεται ἀπὸ τρεῖς πηγῆς· ἀν βγάλει τινὰς τὸ φράχτη, θὰ νομίσῃ πῶς βλέπει δάσο. Κ' ἐνῶ μπῆκα ἐκεῖ σήμερις κοντὰ τὸ μεσημέρι, κάτω ἀπὸ τὶς ροϊδιές καὶ τὶς σμερτιές βλέπω παιδι, ποῦ κρατοῦσε σμέρτα καὶ ροϊδιὰ, λευκὴ σάν γάλα καὶ ξαθὸ σὰ φωτιά· γαλιστερὸ σὰ νᾶχε μὸλις λουστει ἦταν γυμνὸ, ἦταν μονόχο· ἐπαιζε σάν ν' ἀνθολογοῦσε δικὸ του περβόλι. Ἐγὼ λοιπὸν χύμισα καταπάνου του γιὰ νὰ τὸ πιάσω, γιὰτὶ φοβήθηκα μήπως ἀπὸ σερπετιὰ σπάσει τὶς σμερτιές καὶ τὶς ροϊδιές. Μὰ κείνο γλήγορα κι' εὐκολὰ ἔφευγε, καὶ πότε ἔτρεχε κάτου ἀπὸ τὶς ροϊδιές καὶ πότε κρύφτο·νταν κάτω ἀπὸ τὶς παπαρούνες σάν περδικόπουλο. Ἄν καὶ πολλὲς φορές κούραστηκα τρέχοντας πίσω ἀπὸ μουσκάρια νιογέννητα, ὅμως αὐτὸ ἦταν κἀτι ἄλλο πράμα κι' ἀπιαστο. Ἀφοῦ λοιπὸν ἀπόστασα, σὰ γέρος ποῦμαι, κι' ἀκούμπησα στὸ ραβδί καὶ συνάμα παραφύλαγα, μήπως ἔφυγει, τὸ ραποῦσα πικανοῦ γείτονα εἶναι καὶ τί θέλοντας ξένο περβόλι τραγᾶει. Μὰ κείνο δὲν ἀποκριθῆκε καθόλου, μόνε, ἀφοῦ στάθηκε κοντὰ, γλυκογελοῦσε πολὺ καὶ μοῦ πετοῦσε σμέρτα καὶ δὲν ξέρω πῶς μὲ γήτευε, ποῦ νὰ μὴ θυμῶνω πιά.

Παρακαλοῦσα λοιπὸν νὰ σιωπᾶσαι χωρὶς νὰ φεβᾶ-

ται πᾶ τίποτις κι' ὀρμιζόμουν στὰ σμέρτα, πῶς θὰ τ' ἀφήσω, ἀφοῦ τοῦ δώσω μῆλα καὶ ροϊδιὰ, κι' ὅτι θὰ τοῦ ἐπιτρέψω πάντα νὰ τραγᾶει τὰ δέντρα καὶ νὰ κόβει τὰ λυλοῦδια, ἀν μοῦ δώσει ἓνα φιλί. Τότες, ἀφοῦ γέλασε πολὺ καρκαριστὰ, βγάλε φωνὴ, ποῦ δὲν τὴ βγάινε οὔτε χελιδόνι οὔτε ἀηδόνι, οὔτε κύνος, ἅμα γίνε γέρος ὅπως ἐγὼ. «Ἐμένα, ὦ Φιλητᾶ, δὲ μοῦ κάνει καθόλου κόπο νὰ σὲ φιλήσω, γιὰτὶ μ' ἀρέσει νὰ φιλιούμαι περισσότερο παρόσο ἐσὺ θέλεις νὰ γίνεις νέος· μὰ κῦττα μήπως δὲν ταιριάζει στὴν ἡλικία σου τὸ χάρισμα. Γιὰτὶ δὲ θὰ σὲ ὠφελήσουν καθόλου τὰ γεράματα γιὰ νὰ μὴ μὲ κυνηγᾶς ὕστερα ἀπὸ τὸνα φιλί. Εἶμαι δυσκολόπιστος ἐγὼ κι' ἀπὸ γεράκι κι' ἀπ' ἀητὸ κι' ἀπὸ κάθε ἄλλο ὄρνιο πῶ γλήγορο ἀπ' αὐτὰ. Δὲν εἶμαι καθόλου παιδι ἐγὼ, ἀν καὶ φαίνομαι παιδι, παρὰ πῶ μεγάλος κι' ἀπὸ τὸν Κρόνο κι' ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν χρόνο Κ' ἐσένα σὲ ξέρω ἀπὸ τὰ μικρά σου, ποῦβασκες σ' ἐκεῖνο τὸ λειβάδι τὸ μεγάλο κοπαδι τῶν γελαδιῶν· κι' ἤμουνα κοντὰ σου, σάν ἐπαιζες τὸ σουραῦλι σιμὰ σ' ἐκείνες τὶς ἡμέρες βελανιδιές, δταν ἀγαποῦσες τὴν Ἀμαρυλλίδα, μὰ δὲ μ' ἔβλεπες, ἀν καὶ στεκόμουνε πολὺ κοντὰ στὴν κόρη· μὰ στὰ ὕστερα σοῦ τὴν ἔδωσα καὶ τώρα ἔχεις παιδιὰ καλὰ γελαδάρηδες καὶ ζευγολάτες. Τώρα ὅμως κυβερνάω τὸ Δάφνη καὶ τὴ Χλόη κι' ὅταν τοὺς κάνω νάνταμόνουνται τὸ πρῶτ, ἔρχομαι

καν, κατήχησαν. Τὸ ἀξιωματικὸ ἔργο του τὸ ἐφώτιζε ἡ φλόγα τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ γι' αὐτὸ ἐδραβεύθηκε.

Κ' ἐπανερχόμενον τὸν ἐχειροκροτήσαμε ὅλοι μας διότι ἔκανε, ὅτι ἐζήλησε κάθε πατριώτης, ἀποκαλύπτοντας τὸν ἐχθρὸ μας ψεύτη, συκοφάντη, κακόβουλον, ἀρπαχτικὸ ἀρκοῦδι.

Καὶ τὸν περιμέναμε στὸν ἐρχομὸ του σεμνὸ καὶ τιμημένο.

Ἐδῶ πέρνει τέλος ἡ ἡμερομηνία ἀρχῆς.

Ἐλεται τώρα κάποια μεγάλη, παρασκευασμένη, θεατρικὴ, πομπώδης ὑποδοχὴ, ὅπου λαλεῖ ὁ ταξιδιωτὴς πρὸς τοὺς ντόπιους πλῆθον, δίνοντας λογοδοσίαν τοῦ ταξιδιοῦ του μετὰ κάποιον—θα μπορούσε νὰ πῆ κανεὶς—στόμῳ ἀνάρμοδιον πρὸς τὴ σεμνότητα τοῦ ἔργου του.

Ἡ λογοδοσία του ὅμως μαζὴ μ' αὐτὸ τὸ μικρὸ ἐλάττωμα κι' ἀνάμεσα δὲ ἄλλοι πού θὰ μπορούσε νὰ ψέξῃ ὁ λεπτολόγος, ἦτο γεμάτη ἀπὸ πατριωτικὲς συμβουλές, ἀφ' ἑνὸς μὴν ἀπῆλθον καμπάνας κινδύνου κ' ἐφανέρωσαν τὴν εὐγενικὴν προσπάθειαν νὰ ξανάψῃ στὰ σπῆματα τοῦ ἀρκοῦ τοῦ φωτὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ.

Κ' εἶπαμε τότε. Λίγο ἐπικινδύνει τὸ παιγνίδι τοῦ Ἐνθουσιασμοῦ, γιὰ τὸ λαὸς ἀνάδει καὶ κορώνει ἀμέσως καὶ πηδᾷ εὐκόλως τὰ ὄρια τῆς ἐχεθροσύνης, ἀλλ' ἐξ ἄλλου ἀναγκαῖο καὶ πρακτικὸ μέτρο καὶ συντελεστὴς προόδου πανθομολογούμενος εἶνε ὁ ἐνθουσιασμός. Κ' ἐπὶ τέλος ἴσως κατορθωθῆ ἔτι νὰ ἀποτινάξῃ ὁ κοσμάκης τὴ νάρκη καὶ τὸ ἔθνικὸ δυνάμωμα.

Αὐτὸς ὁ συλλογισμὸς μᾶς ἔκαμε νὰ δροῦμε καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἀρκετὴ δικαιολογία τοῦ ὑπνωτιστικοῦ του ἔργου τὴν ἰδέαν, ὅτι πρέπει νὰ ἐτοιμασθῆ τὸ Κράτος γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ὑπερασπίσῃ, ὅταν θὰ μπορέσῃ, τὸ δίκαιόν του.

Ἄλλ' ἀπὸ τὸ σημεῖο ταῦτο ὁ ὑπνωτιστικὸς αὐθιγνῶνίζεται, τὰ χάνει, μεγαλώνει μόνος του, φουσκώνει, τεντώνεται, κορδόνεται, φαντάζεται ὅτι δὲν ἐταξιδεύει μετὰ τὸ θαλάρι καὶ μετὰ τὸ σιδερόδρομο, ἀλλ' ὅτι περιέτρεξε τὴν Ἑλλάδα, λιθοβολούμενος καὶ προσπιλακίζόμενος, μετὰ τὸ ἀποστολικὸ ραβδί στὸ χέρι.

Κ' ἐπειδὴ ἐμψύριζαν δύο τρεῖς ἀσεβεῖς Ρωμηοὶ τ' ὄνομα τοῦ Ρήγα, εἶδε ὄνειρο στοὺς ὕπνους του στεφανωμένο τὸν κρόταφόν του μετὰ τὸ στεφάνι τοῦ Ἐθνομάρτυρα. Καὶ πηδῶντας τότε μετὰ τοὺς εὐσεβεῖς του πόθους τὴν τάφρον τοῦ φυσικοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας του καὶ τῆς ἐπιτροπόμενης φιλοδοξίας ἐπέσε δὲ μεταφυσικοῦς παλληκαρισμοῦ καὶ ξαννοίχθηκε στὰ διάφορα φαγοπότια ὅπου ἐλάλησε πρὸς ἐνθουσιασμένους νέους, μ' ἄλλοι τὰκτ ἐκτακτῆ, λόγια ἠχηρὰ μετὰ παρακάτω νόημα.

Ἡ γνώμη μου εἶνε καὶ γνώμη σας. Πρέπει νὰ ξεκινῶμε γιὰ τὸ Σύννορον ὅπως, ὅπως. Καὶ τὴ γνώμη σας αὐτὴ πρέπει νὰ τὴν ἐπιβάλλετε στὸν τόπον καὶ στοὺς ἀρχηγούς του ὅπως, ὅπως.

Αὐτὸ εἶνε τὸ ἀσχημὸ τέλος τοῦ ἱστορικοῦ ποῦ εἶχαμε νὰ διηγῆ ἔμε.

Διότι σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο παύει τὸ εὐεργετικὸ καὶ σεμνὸ ἔργο τοῦ πονοῦντος τὸν τόπον του καὶ ἀποπειρᾶται ὁ φημοθῆνας τὴν ὑπεβολὴν ὀχλοκρατικῆς ἰδέας καὶ τὸ ξανάμμα ἐνθουσιασμοῦ ἐπιζημιῶν εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἐπικινδύνου διὰ τὴν ὑπαρξίν του Κράτους.

Ἄλλ' ἐδῶ μᾶς γεννᾶται ἡ ἀπορία καὶ τὸ ἐρώτημα: Πῶς καὶ γιὰτί μεταβλήθηκε ὁ ἀγαθὸς πατρι-

ώτης δὲ ἀγύρτην εἰσηγητὴν τρέλλας ὀδηγούσης δὲ ἄτοπα πάμπολλα;

Πῶς δὲν ἐννοεῖ ὅτι ὅσον ὠφέλιμος εἶνε ὁ ἐνθουσιασμός ὁ θερμαίνων καὶ κινῶν πραγματικὴ δύναμις, τόσο καταστρεπτικὸς εἶνε ὁ ἄλλος, ὁ τυφλός, ὁ ἀδικαιολόγητος, ὁ παραδέρνων ὅπου λάχει, κι' ὅπως λάχει;

Τὴν ἀπορία μας αὐτὴ προσπαθήσαμε νὰ τὴν ἐξηγήσωμε μ' ἓνα γνωστὸ ψυχολογικὸ φαινόμενο καὶ μ' ἓνα παραδείγμα πασίγνωστο στὴν πρωτεύουσα.

Λένε ὅτι ἐντιμὸς πολίτης, ὁ πρῶτος ἄλλοτε ράφτης τῆς Ἀθήνας, ἀφότου ἐκλείσει τὸ ἐργαστήριον τοῦ κόβει καὶ ράβει μετὰ τὴν γλῶσσαν του διηγούμενος ἐπεισόδια καὶ συνομιλίαν του μετὰ τὰ διάφορα ἐξαδέφφια του Βασιλεῖς, Τσάρους, Βίσαρκα, καὶ Προέδρους τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Διηγούνται δὲ ὅτι τὰ λέει ὅλα αὐτὰ μετὰ τὴν ζωνόρτητα, τὰ ποικίλει μετὰ τόσας λεπτομερείας καὶ τὰ χρωματίζει μετὰ τόσον φωνῆς τόσο πειστικόν, ὥστε ὁ ἀκούων ἐν ᾧ νοιώθει τὸ ἀπίθανον, διστάζει νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν ὀμιλητὴν μετὰ τὸ σκληρὸ ἐπίθετον τοῦ ψεύτη.

Ἡ ψυχολογία γνωρίζει τὴν μορφήν αὐτὴν τῆς αὐταπάτης καὶ δεδαίονει, ὅτι ὁ πάσχων κατὰ τὴν ὄραν τοῦ παραληρήματος δὲν ἔχει συνειδητὴν τοῦ ὄρατος τῶν ψευδοληγμάτων, ἀλλὰ φαντάζεται ὅτι πραγματικῶς συνέβησαν ὅσα διηγείται. Ἡ παραμικρὴ ἀφορμὴ, μὴ ἐπίσκεψιν στὸ ἐργαστήριον ἐνὸς ὑψηλοῦ προσώπου πρὸς παραγγελίαν ἐνδυμασίας, ἐξῆψε τὴν θερμότην φαντασίαν τοῦ πάσχοντος κ' ἐδημιούργησε σχέσεις, συγγενείας καὶ σκηνάς, τὰς ὁποίας μολὶ ἐπεθύμησε πάντοτε. Μετὰ τὴν δὲ δύναμιν ἐνοίωσε ὁ ἀρρωστὸς τὸν φανταστικὸν αὐτὸν κόσμον ὥστε τὸν ἀποδίδει μετὰ ταῦτα ὡς νὰ ὑπῆρξε πράγματι.

Ἀνάλογο πάθημα μετὰ τὸ πάθημα τοῦ ἐντιμοῦ ράφτη θὰ μᾶς φανερώσῃ τὴν αἰτία τῆς ὑστερικῆς μεταβολῆς τῶν ἐνεργειῶν τοῦ καλοῦ πατριώτη.

Ἡ πατριωτικὴ καρδιά του ἐζήλησε πάντοτε τὸ σεμνὸ ἔργο τοῦ Ἐθνομάρτυρος, κ' ἐπεχείρησε μάλιστα κάποιο ἔργο συγγενὲς καὶ πολὺ τιμητικὸ γιὰ τὸν ἔργατη. Ὅταν ὅμως ἐπανεβόλῃ ἡ ὑπερβολὴ τοῦ θερμοκεφάλου Ρωμηοῦ ἀσεδέστα τὸν ἐδάφτισε Ρήγα, ὁ ἐνθους καθηγητὴς δὲν ἀντεστάθη στὸν πειρασμό, ἀλλὰ παρεσύρθη, ἐπλανήθη κ' ἐπίστευσε ὅτι μαζὴ μετὰ τ' ὄνομα καιρὸς εἶνε νὰ φορέσῃ τὴν ὑπερόχην Ὀντότητα καὶ νὰ μιμηθῆ τὰς πράξεις τῆς. Ἐτόνισε λοιπὸν πολεμικὸ θούριον, ἀπομονώνας ὅτι δὲν προκαλεῖ σ' ἄρματα τὰ σκορπισμένα δὲ λυοντάρια στὰς ὀσπλιῆς παιδιὰ τῆς Πατρίδος, ἀλλ' ὅτι νοθευεῖ πα.δ.μ. ν' ἀπειθαρχοῦν, σπρώχνει λαὸν εὐνομούμενον πρὸς τὴν ὀχλοκρατίαν καὶ ῥίχνει Κράτος ἀπροσπαράσκευον δὲ πόλεμον.

Γιὰ μᾶς τὸ ψυχολογικὸ φαινόμενο τῆς αὐταπάτης ἐξηγεῖ ὅλα.

Ἡ αὐταπάτη ἡ ὁποία ἐπιτρέπει στὸν συμπαθῆ ράφτη νὰ μιλήσῃ περὶ Τσάρου ἐξαδέφφου του, αὐτὴ ἐπέτρεψε στὸν συμπαθέστερον καθηγητὴν τὰ φοβερὰ ψέμματα ποῦ ἐξεστᾶμισε στὸ φαγοπότι, ὅπως αὐταπατῶμενον τὸ ἀσυνειδητὸν καὶ ὁμοτράπελον Πειραιώτη φανταζόμενον ὅτι «ἠσθιον ἀντακαῖον» ἐν ᾧ ἔτρωγον ἀπλούστατα χαβιάρια.

Ἐτοῖς ἐξηγήσαμε τὴν ἀπότομν ἀλλαγὴν, ἐπικαλοῦμενον τὸ ἀσυνειδητὸν διὰ τὰ τελευταῖα κουνδονίζοντα καὶ ἀλόκατα λόγια του.

Καθόσον ἀλοιώτικα δὲν εἶνε δυνατό νὰ ἐξηγηθῆ τὸ πῶς ὁ ἀγαθὸς πολίτης, ὁ τίμιος καθηγητὴς, ὁ καλὸς πατριώτης θὰ ἐπάσχιζε νὰ ἐμφυσησῇ ἀμετρον ἐνθουσιασμὸν ἐστὺς πολίτας καὶ στοὺς ψοιτῆτας. ἐν-

θουσιασμὸν στραβὸν φέροντα στὴν ὀχλοκρατίαν κ' ἐκθε δὲ συμφορὰς ἀνυπολογίστους.

Αὐτὰ εἶχαμε νὰ ποῦμε ἐπὶ τέλος, συσταίνοντας νὰ ρίξουν λίγο νερὸ στὸ κρασί τοὺς ὅλοι ὅσοι θερμοκεφάλοι καὶ ὑπεράγαν ἰδεολογοῦντες ἐξακολουθοῦν τὸ ἔργον ἀδιορθῶτων Ταρταρίνων.

«Ἐνθους» ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, κ' ἐννοοῦσαν ὅτι στὸ σῶμα τοῦ ἐνθουσιασμένου ἀνθρώπου ἐκατοίκουν ἓνας Θεός.

Θεὸς καλὸς καὶ φρόνιμος κ' εὐεργετικὸς ἐνέπνευσε στὸν κ. Καζάζην τὸ ταξεῖδι του στὸ Παρίσι καὶ στὴ Λόντρα.

Θεὸς ἀγαθὸς τὸν ἐνουθέτησε νὰ συμβουλευσῇ τὸ λαὸν νὰ ξυπνήσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴ στρατιωτικὴ ὀργάνωσιν τοῦ Κράτους.

Ἐνθους βέβαια ἦτο καὶ ὁ ἀγορεύσας στὸ Τσίμπουσι, ἀλλὰ μέσα του εἶχε κάποιον ἄλλο Θεὸν, ἓνα Θεὸν ὀλέθρου, τὸν κακὸν Δαίμονα ὁ ὁποῖος ἔφερε τὸ Κράτος ἀνέτοιμον δὲ πόλεμον κατὰ τὸ ἐξορκισμένον 97.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Μυξιώτης. Καλημέρα, Κασιδάκη.

Κασιδάκης. Καλημέρα, ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

Μυξιώτης. Ἀπὸ τοῦ φρεναλόγου. Πῆγα νὰ μοῦ πεῖ τὸ χαραχτήρα.

Κασιδάκης. Καὶ τί σοῦ εἶπε;

Μυξιώτης. Μοῦ εἶπε πῶς ἔχω ὠραϊότατο! χαραχτήρα.

Κασιδάκης. (ἀπαντᾷ εἰρωνικῶς, ἐπειδὴ ἀρχίζει νὰ ζουλεύει). Σωστὰ σοῦ εἶπε... νομίζω... κρίνοντας ἀπὸ τὸ πρόσωπό σου... Τώρα θὰ πάω κ' ἐγώ.

Μυξιώτης (πεισικτωμένος). Ἐσύ; Εἶναι περσιτῶ.

Κασιδάκης. Γιατί περσιτῶ;

Μυξιώτης. Γιατί ἐσύ... ἐσύ δὲν ἔχεις χαραχτήρα.

Βλάχος (καλοπιαστικῶς). Πές μου, πῶς τοῦ φάνηκε τοῦ κόσμου ὁ Οιδίπους μου. Θέλω νὰ μάθω τὴν ἀλήθειαν. Πές μου, σὲ παρακαλῶ.

Φίλος. Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθειαν, σὰ βαρετὸ εἶταν τὸ δρᾶμα.

Βλάχος (ἀγαναχτισμένα). Καθόλου! Ἐτσι τὸ λές! Ἄν τὸ νόμιζε ὁ κόσμος βαρετὸ, θὰν τὸ σφύριζε.

Φίλος. Δὲν εἶναι, Βλάχο μου, φυσιολογικὸ ἀπτό ποῦ λές... Ἀδύνατον νὰ χασημουρῆσαι καὶ νὰ σφυρίζεις μαζί.

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

στὸν κήπο σου καὶ διασκέδαζω μετὰ τᾶνθια καὶ τὰ δέντρα καὶ σ' αὐτὲς τὶς πηγὰς λούζομαι. Γι' αὐτὸ ὁμορφα εἶναι καὶ τ' ἄνθια καὶ τὰ δέντρα, ἐπειδὴ ποτίζονται ἀπὸ τὰ λουτρά μου. Καὶ κῦττα ἂν εἶναι σπασμένο κανένα ἀπὸ τὰ δέντρα σου, ἂν εἶναι κανένα πωρικὸ κομμένο, ἂν ἔχει κωμικὴ ρίζα λουλουδιοῦ πατηθεῖ, ἂν εἶναι κωμικὴ πηγὴ θολωμένη. Καὶ χαίρου ὅτι μονάχα ἐσύ ἀπὸ τοὺς ἀθρώπους, στὰ γεράματα εἶδες αὐτὸ τὸ παιδί».

Ἄρῳ εἶπεν αὐτὰ, πέταξε σὸν ἀηδονάκι στὶς σμερτιές καὶ, πηδῶντας ἀπὸ κλαδί σὲ κλαδί, ἀνέμεσ' ἀπὸ τὰ φύλλα ἀνέβηκε στὴν κορφή. Εἶδα καὶ τὶς φτερούγες του στοὺς ὄμους, καὶ δὲν ξανάειδα πιά οὔτε αὐτὰ, οὔτε αὐτὸ. Κι' ἂν δὲν ἐβγαλῶ τοῦ κάκου τούτες τὶς ἀσπρες καὶ δὲν ἀποκουσθῆκα στὰ γεράματά μου, στὸν ἔρωτα, παιδιὰ μου, εἶστε ἀφιερωμένοι κι' ὁ ἔρωτας νοιάζεται γιὰ σὰς.

Δ'. Πολὺ εὐχαριστήθηκα σὰ νᾶκουγαν παραμῦθι κι' ὄχι ἱστορίαν καὶ ρωτοῦσαν.

— Τί εἶναι τέλος πάντων ὁ ἔρωτας; τί πράγμα, παιδί ἢ πουλί καὶ τί δύναμιν ἔχει;

Πῶς λοιπὸν ὁ Φιλητᾶς τοὺς εἶπε :

— Θεὸς εἶναι, παιδιὰ μου, ὁ ἔρωτας· νέος κι' ὁμορφος καὶ πετούμενος· γιὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὰ νεύατα χαίρεται καὶ τὴν ὁμορφιὰ ἀναζητεῖ καὶ τὶς ψυχὰς ἐν-

θουσιάζει. Κ' ἔχει τόση δύναμιν, ὅση μῆτε ὁ Δίας· ὀρίζει τὰ στοιχεῖα, ὀρίζει καὶ τὰσπρα, ὀρίζει κι' αὐτοὺς τοὺς θεούς· μῆτε σὰς δὲν ὀρίζετε τόσο τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα· τὰ ἄνθια ὅλα τοῦ ἔρωτα ἔργατα εἶναι· κι' αὐτὰ τὰ δέντρα αὐτοῦνοῦ καμώματα· γι' αὐτὸν καὶ τὰ ποτάμια τρέχουν· οἱ ἀνεμοὶ φυσοῦν. Γνώρισα ἐγὼ καὶ βουδάλι ποῦ ἐρωτεύθηκε καὶ σὰ νὰ τὸν κέντησε βοῦδῶμυγα, μούγκριζε καὶ τράγο, ποῦ ἀγάπησε γίδα καὶ πικνοῦ τὴν ἀκολουθοῦσε. Κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤμουνα νέος κ' ἐρωτεύθηκα τὴν Ἀμαρυλλίδα· καὶ μῆτε φαίθυμάμου, μῆτε πιστὴ ἔβανα στὸ στόμα μου, μῆτε κοιμώμου. Πονοῦσε ἡ ψυχὴ μου, χτυποῦσε ἡ καρδιά μου· τὸ κορμὶ μου πάγωνε· φώναζα σὰ νὰ μ' ἔδερναν· σάπαινα σὰ νεκρός· στὰ ποτάμια ἔμπαινα σὰ νὰ καιγόμενον· ἐπραξα βοήθειαν τὸν Πάνα, γιὰτί κι' αὐτὸς ἀγάπησε τὴν Πύτην. Εὐχαριστοῦσα τὸν ἀντίλαλον ποῦ τόνουμα τῆς Ἀμαρυλλίδας ὕστερ' ἀπὸ μένα φώναζε. Τσάμιζα τὰ σουρῶλια γιὰτί τὰ βόιδα μου γήτευαν, μετὰ τὴν Ἀμαρυλλίδα δὲ μούφερναν. Γιατί δὲν ὑπάρχει κανένα τοῦ ἔρωτα γιατρικόν, ποῦ νὰ πίνεται, ποῦ νὰ τραῦγεται, ποῦ νὰ λέγεται μετὰ τραγοῦδια, ἐξὸν ἀπὸ τὸ φιλι' κι' ἀπὸ τ' ἀγκαλιασμά κι' ἀπὸ τὸ πλαγίασμα μετὰ γυμνὰ κορμιά.

Ε'. Ὁ Φιλητᾶς λοιπὸν, ἀρῳ τοὺς ἔμαθεν αὐτὰ,

φεύγει σὰν τοῦδωσαν λίγα τυριά κ' ἓνα κατσικῶν κερατιάρικον πιά. Κ' ἐκεῖνοι ἄμα ἔμειναν μονάχοι, ἐπειδὴ τότες πρωτάκουσαν γιὰ ἔρωτα, στὴν ψυχὴ τοὺς ἐνωίωσαν πὸ βαβαῖα λύπη· κι' ὅταν τὴ νύχταν γύρισαν στὰ σπιτία τους, παραβάναν τὰ δικά τους μετὰ τὰ ὅσα ἀκούσαν.

— Πονοῦν οἱ ἐρωτευμένοι· κ' ἐμεῖς. Δὲ νοιάζονται γιὰ τίποτις· κ' ἐμεῖς δὲ νοιάζομαστε. Νὰ κοιμηθοῦν δὲ μποροῦν· μετὰ τώρα κ' ἐμεῖς τὸ ἴδιο πάσχουμε. Θαρροῦν πῶς καίγουνται· κ' ἐμεῖς ἔχουμε τὴ φωτιά. Θέλουν νὰ βλέπει ὁ ἓνας τὸν ἄλλον· γιὰ τοῦτο παρακαλοῦμε γλ' ἡγορότερα νὰ ξημερώσει. Ἀπάνου κάτου αὐτὸ εἶναι ὁ ἔρωτας· καὶ ἀγαπιόμαστε χωρὶς νὰ τὸ ξερούμε. Μὰ ἂν εἶναι τοῦτο ὁ ἔρωτας κ' ἐγὼ ὁ ἀγαπῆτικὸς, γιὰτί λοιπὸν ὑποφέρουμε αὐτὰ; καὶ γιὰτί ζητᾶμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ἀληθινὰ τὰ εἶπεν ὅλα ὁ Φιλητᾶς. Ἐὸ παιδί, ποῦ ἦταν στὸν κήπο, εἶδαν κ' οἱ πατέρες μας σ' ὄνειρον ἐκεῖνο καὶ νὰ βόσκουμε ἐμεῖς τὰ κοπάδια πρόσταξε. Πῶς μπορεῖ νὰ τὸ πιάσει κανένας; Μικρὸ εἶναι καὶ θὰ φύγει. Καὶ πῶς μπορεῖ κανένας νὰ τοῦ ξεφύγει; Φτερά ἔχει καὶ θὰ τὸν φτάσει. Πρέπει νὰ παρακαλέσουμε τὶς Νύμφες νὰ μᾶς βοηθήσουν. Μὰ μῆτε ὁ Πάνας βοήθησε τὸ Φιλητᾶ, ὅταν ἀγαποῦσε τὴν Ἀμαρυλλίδα. Λοιπὸν ὅσα γιατρικὰ εἶπεν, αὐτὰ